

▮ Pálfi Anna

A befőttesüvegek magánélete

Tudtam, hogy bolondnak tartanak az emberek. Dilinyósnak, hóbortosnak, ki-ki vérmérséklete szerint. A show után hónapokig mutogattak rám az utcán. A durvábbak röhögtek hozzám, a szelídebbek elnézően mosolyogtak rám. Én meg csak még biztosabb lettem a dolgomban. Ők mosolyogtak — én üvegeztem. Mosolyokat és nevetéseket gyűjtöttem. Befőttesüvegekben őriztem őket. Minden üvegen felirat: ki és mikor nevette el. Anya is mondta, amikor utoljára láttam, hogy a világ szép, csak észre kell venni benne a derűt. Kacagott hozzám. Kicsit másképp, mint szokott, de mégiscsak kacagott. Nem tudtam, hogy utoljára látom, akkor két adaggal is felfogtam volna. Pedig ezt az üveget nem is szerettem eléggé. Megreszelősödött benne a nevetése. Letekertem, de csak résnyire emeltem föl a kupakját, úgy tartottam oda a fülemet, hogy halljam. Valami dermesztően karcosat lehetett hallani a végén.

Voltak jobban elálló mosolyaim is. A szomszéd nénié például, aki a krumplis tészta hozta át a szülinapomon. Ő valahogy tartósat mosolygott. Kedvesen állt a küszöbön, én meg mondtam neki, hogy várjon, és elé tartottam az üveget. Szívből fölnevetett. Nagyon hálás vagyok neki. Ez volt az egyik legstabilabb darab a gyűjteményemben. Nem úgy anyáé, az a vasárnap reggeli, amit a kávéja fölött nevetett el, vagy apáé, egy harsány, éjszakai, amelyet kicsit később a falon át gyűjtöttem be. A tesómtól is voltak nevetéseim, de ő akkor még kisbaba volt, azt sem tudta, mit csinál. A buszvezető nevetését én csikartam ki, az volt az első idegentől szerzett darabom. Csak annyit kérdeztem tőle, hogy érzi-e, ahogy az a hatalmas kormány visszaöleli őt. *Buszvezető, 2008. december 21.* Ennyi került az üvegre, de ha nem lett volna rajta felirat, akkor is tudtam volna, hogy az övé, mert egyszerűen kimeríthetetlen volt.

Valaki elmesélt engem a tévéseknek. Anya meghalt, apáról évek óta nem hallottam, a tesóm Írországban tanul. Ők nem lehettek. A kábeltévére gyanakszom, ő látta egyben a gyűjteményemet. Kérdezte, mi az a sok üres befőttesüveg a lakásban, és mit jelentenek a feliratok. Magasról indított ereszkedő hahotázása teljesen levett a lábamról. Őt is beüvegeztem. Aztán egy napon behívtak a nevetőshow-ba. Tetszett a cím. Kérdezgettek, én meg mindenre rendesen válaszoltam. Röhögtek. Gépről! Engem nem lehet becsapni. Előtte féltem, hogy nem lesz elég az üveg, amelyet magammal vittem, de nem lett igazam. Egy darabig még befogtam a sok, egyre harsányabb derűt a stúdióban, de aztán valahogy elszomorodtam. Pedig azt reméltem, én is velük nevethek majd.

Anya utolsó nevetése ültette el bennem a gyanút, hogy a befőttesüvegekben eleven valamiket tárolok. Hogy élnek, változnak, nőnek-fognak. Addig csak emlékek szántam az üvegeimet, meg hogy valami gyarapodjon körülöttem. Úgy szerettem volna újra hallani anya hangját, ezért nyitottam ki. Akkor szoktam rá, hogy belehallgassak az üvegeimbe.

Ha nem akartam kockáztatni, a krumplis tésztafületem bele, az mindig egyforma volt. Arra gondoltam, a szomszéd néni nevetése talán nem is él már, hogy ennyire állandó. Anyának az a reggeli kávé nevetése kezdettől fogva furcsa volt nekem. Volt benne valami csiklandósság. Ez a hamiskás felhang növekedett az üvegen álltában. Idővel már pusmogásokat is lehetett hallani a nevetése után, ismeretlen embereket. Furcsa káröröm vegyült ezekbe a hangokba. Mindig igyekeztem hamarabb lecsukni a tetőt, mert ezek az idegen susmogások valahogy fájtak a fülemnek. Akkor régen sokáig fenn voltam éjszaka, de anya nem ért haza. Megkönnyebbültem, amikor másnap reggel otthon találtam, és hogy derűsnek láttam. Apa harsogó éjszakai kacaját később gyűjtöttem be. Na, abban aztán volt szuffla! Óvatosan kellett leteker-nem a befőttesüveg tetejét, és várni egy kicsit, mielőtt belefülelek. Apa kacaja elé veszekedés szövődött. És igyekeztem hamarabb csukni le, mert anya kiabálását sem szerettem a végén. Apa élesen fölnevet, anya hangja pedig azt kiáltja, hogy: most meg mit röhögsz, egy buszvezető talán nem ember? Egyszerre terebélyesedett az üvegen a vita, apa hörgésszerű nevetése és anya kérdése. Egyik sem tudta elnyomni a másikat. A kábeltévé nevetése ellenben tovább ereszkedett, halványult. A buszvezetőé viszont egyre mélyült, egyre több szólamban szólt és egyre reményvesztettebben. Ha szorosan tapasztottam rá a fülemet az üveg szájára, azt is hallottam, ahogy a sofőr lágyan végigsimítja a busz kormányát.

Nem tudom, mi ütött belém. Talán hogy sehogy sem sikerül saját üveget csinálnom. Vagy az a sok önálló élet az üvegekben. Vagy a gépi nevetés a stúdióban. Hogy csak megnyomják a gombot, és máris fölharsan, és ők határozzák meg benne az erőt, a derűt, a csiklandósságot, a gúnyt. És legfőképp, hogy eldönthetik, mikor halkuljon el. Csak a sorrend volt kérdéses. Hogy melyik üveget melyikkel törjem darabokra. Kicsit sajnáltam anya hangját, de az idegen pusmogások hamarosan teljesen elnyomták volna. Apára inkább a nélkül a kacaj nélkül szeretnék emlékezni, ha egyáltalán. A tesóm babanevetését pedig bele tudom hallani minden csecsemőbe.

Egy üres ötliteres befőttesüveggel estem neki az egymás mellett sorakozó derűknek. Anyát nagyon szerettem, mégis azzal a vasárnap reggeli nevetéssel kellett kezdenem. Aztán a buszsofőr következett, majd apa, a tesóm, a szomszéd néni. A kábeltévé nevetését nem törtem össze, nem merem belepizkálni az elmúlásba. Az üvegcserepek közül aztán kitört a sok befogott gesztus. A sokféle mosoly, kacaj, pusmogás, vita és simogatás csak úgy hömpölygött a szobában, kevergett, birkózott egymással, s végül beleveszett a tévéstúdióból hozott gépnevetésbe.

Magam elé vettem az ötliteres üveget, hangtalanul belemosolyogtam. Lezártam, fölcímkeztem és az üvegcserepek közepére állítottam. Jó tudni, hogy van egy üvegem valahol. Ha visszagondolok arra a hangzavarra — tisztára, mint az élet. Szinte szép. Tényleg csak a derűt kellett észrevennem benne.